

FREDSPRISEN 2018

SAMLING I DET NORSKE TEATRET, OSLO 11.12.18

Hvordan bekjempe seksuell vold i krig?

FOKUS, Kirkens Nødhjelp og PRIO

(institutt for fredsforskning) inviterte til møte om seksualisert vold i krig. På podiet til venstre sitter overlevende fra krig som forteller om sine opplevelser og gir råd. De kommer fra Nord-Irak (jesidi), Colombia, Bosnia og Kongo og deler sine traumatiske historier, som gjør et smertelig inntrykk. Eller som Gro Lindstad, daglig leder i FOKUS, uttrykker det: ***It's a hard wake-up this morning!***

Den nord-irakiske kvinnen takker spesielt Tyskland, som har tatt imot mange jesidier etter at de er kommet løs fra IS-fangenskap i Nord-Irak. Identiteten og røttene forsvinner, sier hun. Uten støtte fra det internasjonale samfunnet blir 650.000 jesidier borte. Det er folkemord!

Kvinnen fra Bosnia er blitt voldtatt under krigen i tidligere Jugoslavia, og har med seg datteren hun fødte etter voldtekten. Det gjør sterkt inntrykk å høre dem fortelle om skam, utestengelse og avsky blant familie og lokalbefolkning. *Det var så flaut å ikke vite hvem som var faren min, da jeg begynte på skolen*, bekrefter datteren på ca. 20 år. Det var dobbelstraff! En kvinne operert av dr. Mukwege representerer Panzi-sykehuset. (Pinsevennenes ytremisjon har for øvrig vært med å bygge dette sykehuset i Kongo). *We are ruled by animals in Kongo*, understreker kvinnen som selv arbeider ved sykehuset nå.

Kvinnene understreker behovet for helsehjelp etter slike lidelser. Ikke uvanlig å bli voldtatt av 30-40 menn i løpet av én dag, eller bli utsatt for slag, spark, kniver og stokker mot kropp og kjønnsorganer. Vi trenger hjelp av FN, og informasjonen må ut – hele verden må vite om våre lidelser. Dere må si nei til seksualisert vold og ja til fred og rettferdighet.

Det tar lang tid å se på seg selv som en verdig kvinne. Etter slike brutale voldtekter har vi ingen vagina, ingen kontroll på avføring og urin (fistula). Vi må opereres, men det er kun Kongo som har en Mukwege. Det trengs mange slike leger rundt om i verden. Dere som er tilstede her, må være våre stemmer. Ikke stemmer for mer sympati/empati, men stemmer for handling og endring.

De overlevende formidler tydelig: vi har sår både utvendig og innvendig og er psykologisk døde. Dessverre finnes det i dag verken offentlig hjelp eller rettigheter for overlevende, men mange frivillige kvinneorganisasjoner støtter oss. **Husk å omtale oss som overlevende, ikke som ofre.**

Utrolig sterkt og smertefullt å lytte til kvinner som viser slik skjørhet og styrke.

FNs utsending for ofre i krig deltar. Hun bekrefter i intervjuet med Gro Lindstad at man har mye informasjon om vold, også mot babyer. Verden har en internasjonal straffedomstol, men prosessen er langsom. Ofte overtar nasjonale domstoler – og sosiale medier. Man vet svært lite om gjerningsmennene. Dette blir også understreket av forskere med ekspertise på konsekvenser av seksuell vold i konflikt. De minner også om at der overgrepene er størst, er statene mest dysfunksjonelle.

Det kan ikke forskes på «krigsbarn» uten foreldrenes samtykke (etikk). Vi må selv ikke glemme at det tok en hel generasjon før «krigsbarna» fra 1940-45 begynte å snakke.

En journalist intervjuet følgende politikere (fra v): Hilde Frafjord Johnson (KrF), Anne Beathe Kristiansen Tvinneim (Sp), Heidi Nordby Lunde (H) og Karin Andersen (SV). De hadde litt forskjellig inngangsvinkel, men alle fire var tydelig på at grusomhetene må bekjempes. #Metoo huskes fra 2017. Pga Fredsprisen vil vi huske 2018 som året som åpnet øynene for seksualisert vold i krig. Dette kommer til å bety en forskjell. Nå er vi optimister!

Vi må ikke bli handlingslammet, tause eller passive, men gjøre noe. Hva kan for eksempel Norge gjøre? Som politiker kan man bidra til oppbygging av land, ta oppgjør med holdninger lokalt, nasjonalt og internasjonalt, kjempe mot urgamle tradisjoner som tar makt over kvinner, og Norge kan ta imot voldsutsatte kvinner. Det norske forsvaret er viktig, fordi Norge er bevisst på at kvinner må med i fredsforhandlinger. Handlingsplaner basert på SR 1325, og SR 1820 blir spesielt trukket frem. Det må arbeides med menneskerettigheter i land hvor disse står svakt. Dr. Mukwege var selv i FNs sikkerhetsråd i 2012, men de forsto ikke hvorfor han snakket så mye om sex. Fremdriften via FN går for sent, sivilsamfunnet er raskere – friville organisasjoner må derfor støttes. Det samme gjelder småskala og bilateral bistand med lite byråkrati.

Kamp for likestilling, fred og rettferdighet er alles ansvar. Endring er mulig. Norge har anerkjennelse i FN og er en pådriver for SR 1325. Vi har Genève-konvensjonen og Menneskerettighetserklæringen. Avtalene er mange, men handlingen uteblir. Det bør opprettes fond på landnivå, slik at hvert land kan gi helse- og økonomisk bistand til kvinner som har overlevd denne bestialske volden. Hjemvendte fremmedkrigere kan ha vært involvert i krigsforbrytelser. Her bør man starte forskning. De som har gjennomført ugjerningene, må straffes.

Både politikere og sivile må være vakthund og representere motkrefter. Fredsprisen er et momentum og startpunkt for ny kamp! Fredsprisens tematikk må følges opp og aldri glemmes. Nå forventes handling, noe også fredsprisvinnerne uttrykte sterkt i sine taler.

Gerd Louise Molvig
Unionens FOKUS-kontakt